

Evidensbaserat medicinskt referensverk

Clinical evidence. A compendium of the best available evidence for effective health care. 598 sidor. London: BMJ Publishing Group, 1999. ISBN 0-7279-1364-6.

Recensent: Staffan Lindeberg, distriktsläkare, vårdcentralen, Sjöbo.

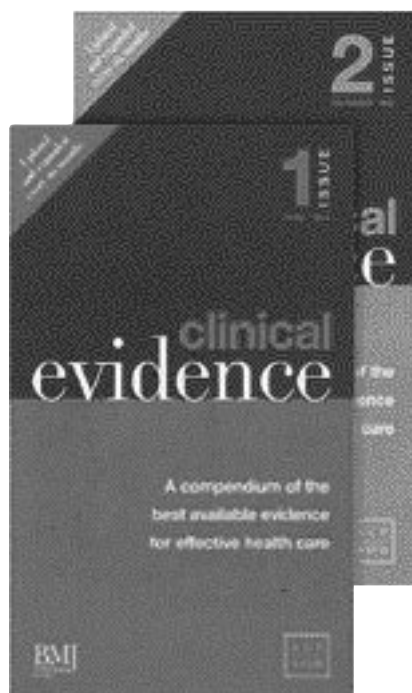
Önskar du ibland att du hade en liten bok på ditt skrivbord som gav en kortfattad bild av hur effektiva (eller ineffektiva) våra vanligaste behandlingsmetoder är? Suckar du inför mångfalden av nya studier som kanske borde få dig att överge och/eller komplettera en del av dina terapitraditioner? För den som skriver PM eller bara vill följa med kunskapsutvecklingen har hittills saknats ett kortfattat och ofta uppdaterat evidensbaserat medicinskt referensverk som utgår från de vanligaste problemställningarna i sjukvården.

Uppdateras varje halvår

Det finns ett sådant nu. »Clinical Evidence», ett kompendium i pocketformat som på 560 sidor redovisar »the current state of knowledge, ignorance and uncertainty about the prevention and treatment of a wide range of clinical conditions», ges ut av the BMJ Publishing Group i samarbete med the American College of Physicians – American Society of Internal Medicine. Till det facila priset av £45 per år (£120 för institutioner, vårdenheter etc) får man en bok som uppdateras varje halvår. Den besvarar kliniskt vardagsnära frågor avseende effekten av behandling, och i flera fall även prevention av vanliga infektioner, diabetes, hjärt-kärlsjukdomar, depressioner, obstruktiva lungsjukdomar, vanliga cancerformer, gastroesofageal reflux samt sjukdomar inom dermatologi, gynekologi och urologi.

Förvånansvärt heltäckande

Varje kapitel har en till tio författare och har bedömts av flera referenter i två steg. Boken kan ses som en sammanfattning av the Cochrane Library och skall utvidgas successivt men är redan

nu förvånansvärt heltäckande. De tillstånd som inte tas upp är oftast ovanliga eller mindre kontroversiella. De ämnen som jag saknar i denna, men hoppas få se i senare utgåvor, är Parkinsons sjukdom, demens, osteoporos, hjärtsvikt, perifer artärsjukdom, djup ventrombos, dyspepsi/ulkus, postmenopausala bortfallssymtom, smärtbehandling, alkoholberoende, tyreoidasjukdom och tropikmedicin/reseprofylax. Livsstilsförändringar ägnas relativt stor omsorg, och man lyckas förvånansvärt väl med detta svåröverskådliga område.

Upplägget är föredömligt. Läsaren kan i princip välja mellan att ägna en enskild frågeställning 10 sekunder, 1–2 minuter eller 10–15 minuter. Enstaka kapitel är mer omfattande och kräver 2–3 gånger längre tid att läsa. Om jag exempelvis vill uppdatera mig inom behandling av venösa bensår på 10 sekunder läser jag i tabellform att kompression samt därutöver intermittant pneumatisk kompression har positiv effekt (beneficial) samt att såväl oxpentifyllin som flavonoider troligen har effekt (likely to be beneficial). Vill jag ägna en hel minut åt frågan läser jag även om behandlingsalternativ med okänd effekt och sådana som är ineffektiva eller skadliga. Resten av kapitlet presenterar en översikt över bakomliggande studier samt storleksordningen på effekterna. Oftast anges hur många patienter som under specificerad tidsrymd måste få

behandling för att en av dem skall ha glädje av den (NNT, number needed to treat).

Obligatorisk för varje läkarmottagning

De små skönhetsfläckar som jag upptäckte är inte värda att nämnas. Boken är en guldgruva som har en given plats vid sidan om »Läkemedelsboken» och »Jourläkarboken» på varje läkarmottagning av rang och som bör vara obligatorisk litteratur på läkarutbildningen. På baksidan anges att den kan användas av »anyone making decisions about healthcare», och det är sannerligen ingen överdrift. Köp den och läs den. •

Patienters berättelser är kärnan i den kliniska medicinen

Trisha Greenhalgh, Brian Hurwitz, eds. **Narrative based medicine. Dialogue and discourse in clinical practice.** 286 sidor. London: BMJ Books, 1998. Pris £19.95. ISBN 0-7279-1223-2.

Recensent: Olle Hellström, distriktsläkare, Vansbro.

Boken »Narrative based medicine», vänder sig till alla slags läkare. Dess syfte är att peka på de möjligheter som ligger i att lyssna till patienters berättelser och att använda dem i såväl forskning som utbildning och praktik. Boken, som är en antologi, innehåller 25 kapitel av 29 författare, varav 12 kvinnliga. Den har redigerats av två allmänläkare.

Antologin ger inspiration till att lyssna på och skapa en bild av patienten som person. Berättelser antas ge mening åt upplevelser som verkar avvika från det normala. Att patienter kan exponera sin personliga berättelse för att söka ny mening och skapa sammanhang i tillvaron blir tydligare.

Berättelsen en illustration till människans liv

Narrativ medicin är en inriktning/attityd inom medicinen som »återupp-